

ЛОЛИТА У ДРУГОМ ЖИВОТУ

*Лолити*у Владимира Набокова је 1958, после одбијања многих издавача у САД, објавио Волтер Минтон. Након више од шест деценија, његова ћерка Џени Минтон Квигли саставила је збирку од тридесет есеја савремених аутора на тему овог контроверзног романа и објавила под насловом *Лолита у другој животи* (*Lolita in the Afterlife*). *Лолита* је ауторима, махом женама, послужила као призма кроз коју роман може да се сагледа кроз различита светла и другачије углове од досадашњих. Тематика есеја се креће од тога постоје ли границе које писац не сме да пређе, преко анализе историјског контекста и филмских адаптација, повезивања са властитим сексуалним искуствима у адолесценцији до читања из перспективе мушкарца у XXI веку. У критици хваљен као један од најкомплетнијих зборника о овом роману, он је несумњиво састављен од есеја подједнако провокативних и контрадикторних, информативних и забавних, недоречених попут и саме *Лолите*. Књигу можда најтачније одређује Лорин Гроф када ово ремек дело назива „парадоксом без премца [...] профаним, прљавим и величанственим огледалом Америке”.

КАКО АУТОРИ ПОСТХУМНО КОНТРОЛИШУ СВОЈ ИМИЦ

Спор око нове биографије Филипа Рота разоткрио је начине на које агенти и задужбине ограничавају приступ архивској грађи која остаје иза писача, као и разне друге манипулације којима се служе како би сачували репутацију аутора. Књига Блејка Бејлија, за коју је *Њујорк џајмс* почетком године писао да јој је „предодређено да постане књижевна биографија 2021.”, повучена је из продаје јер је биограф оптужен за сексуално злостављање. Књигу је, ипак, после неколико недеља објавио други издавач.

Но, заједно са непочинствима биографа (и, како неки тврде, предмета његове биографије) на светло дана испливавају и поступци Ротових књижевних заступника из агенције Вајли, који су од аутора имали инструкције да накнадно униште архивски материјал са Универзитета Принстон, показан Бејлију, тако да се ниједан други биограф њиме не би могао послужити. Стивен Енис, директор центра „Хари Ренсон” из Остина, једног од највећих књижевних архива на свету, тврди да се књижевни агенти у таквим стварима постављају све наметљивије, што се често коси са етиком архивирања. „Они заступају ауторе чак и у продаји њихове архивске грађе, тражећи за њу све веће своте.” На сукоб интереса упозорило је чак и Друштво Филипа Рота, саопштивши да је „ограничавање приступа другим биографима супротно од конвенција академског рада.”

Додуше, није Филип Рот први књижевник за кога је забележено да је покушао да обезбеди своју загробну репутацију. Познати су случајеви песника Т. С. Елиота који је ставио ембарго на своја љубавна писма и Филипа Ларкина са упутствима да му се после смрти униште дневници.

ОДЛАЗАК ШПАНСКИХ ПЕСНИКА ИЗ ГЕНЕРАЦИЈЕ 50: ХОСЕ МАНУЕЛ КАБАЉЕРО БОНАЛД (1926–2021) И ФРАНСИСКО БРИНЕС (1932–2021)

Песник, романијер и есејиста Хосе Мануел Кабаљеро Боналд био је међу последњим преживелим песницима из Генерације педесетих шпанске поезије (у које се убрајају Хосе Агустин Гојти-соло, Анхел Гонзалес и Карлос Барал, поред осталих). Ова група књижевника била је уједињена у супротстављању Франковој диктатури јер је, по речима песника, „писац по дефиницији критичан према свакој власти”. Додуше, није желео ни да га обележавају као припадника ове или било које групе, јер су то „само етикете које користе историчари књижевности у својим уџбеницима”.

Родио се у месту Херез де ла Фронтера у Андалузији. Студирао је Поморски факултет у Кадизу, али се после тешке упале плућа пребацио на студије филозофије и књижевности у Севиљи. Већ за прву песничку збирку *Прегсказања (Las Adivinaciones)* добија награду Адонис. Каријеру је наставио у Колумбији, где је радио као универзитетски професор. У Колумбији објављује свој први роман *Два дана септембра (Dos Días de Setiembre)* и сарађује у књижевном кружоку, чији је један од чланова и Габријел Гарсија

Маркес. Професорским радом ће се бавити у САД и на Куби (одакле је био протеран због критике Кастровог режима), док ће у франкистичкој Шпанији провести месец дана у затвору као симпатизер Комунистичке партије. Радио је као уредник у неколико књижевних часописа и сарадник лексикографског одељења Шпанске краљевске академије. До краја живота, објавио је укупно пет романа, дванаест збирки поезије и више књига есеја. Књижевни рад му је 2012. крунисан највећим признањем у свету хиспаноамеричке књижевности – Наградом „Сервантес”. Преминуо је 9. маја у Мадриду. Иако је после Награде „Сервантес” више пута истицао да престаје да пише, то се није десило. „Онај ко не ћути, ко изједначава свет мишљења и живот, учинио је већ доста да себе подмлади”, написао је поводом свог 80. рођендана, док је још у младим данима изјавио да је лирика „облик одбране пред увредама живота” (*una forma de defensa contra las ofensas de la vida*).

Недуго после ове вести, 20. маја је јављено да је преминуо и лауреат Награде „Сервантес” за 2020, Франсиско Бринес. Рођен у Валенсији 1932, песнички је, такође, стасао у Генерацији педесетих. Према саопштењу жирија награде, Бринес је „меланхолични песник који утабава стазе сенкама што нас прате”. Његова поезија је била непрестана рефлексивна о протоку времена, детињство у њој заузима митски значај и у њему се не спознаје смрт, док одрасли – коначно протерани из раја – тек повремено (у еротским и контемплативним тренуцима) могу да осете пуноћу живота. Као његове поетске узоре, критика је често наводила Константина Кавафија и Луиса Сернуду. Због болести није могао да иде на церемонију доделе последње награде, али је поводом Дана књиге, који се у Шпанији обележава 23. априла, изјавио да је „постао песник баш зато што је најпре био читалац”.

Кабалњеро Боналд и Бринес су, заједно са Ђуаном Маргаритом, тројица песника – добитника Награде „Сервантес” – која су преминула у последња три месеца.

Приредио
Предраг ШАПОЊА